

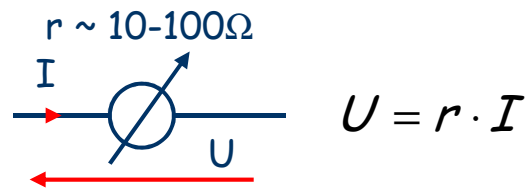
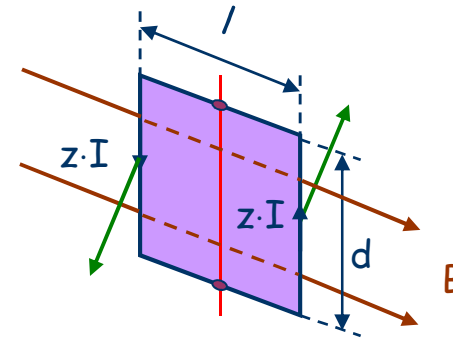
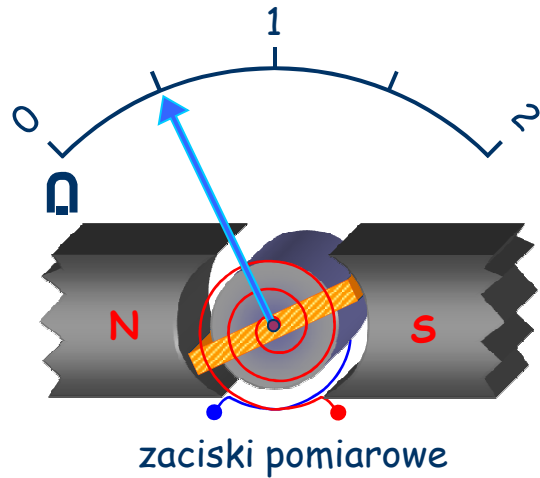
Pomiary i przyrządy cyfrowe

Przyrządy analogowe - trochę historii

Ustrój magnetoelektryczny

współczynnik
poszerzenia
zakresu

$$M_I = B \cdot I \cdot z \cdot d \cdot l$$

$$M_S = k \cdot \alpha$$

$$M_I = M_S \Rightarrow \alpha = \frac{B \cdot z \cdot d \cdot l}{k} I = c \cdot I$$

$$1 + \frac{r}{R}$$

$$1 + \frac{R}{r}$$

Rodzaje cyfrowych przyrządów pomiarowych

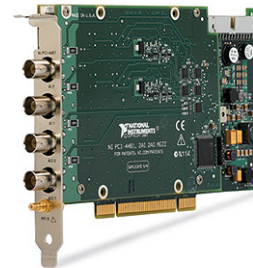
1. Przyrządy „tradycyjne”

multimetry przenośne i laboratoryjne
mierniki parametrów: R , L , C , Z , Q

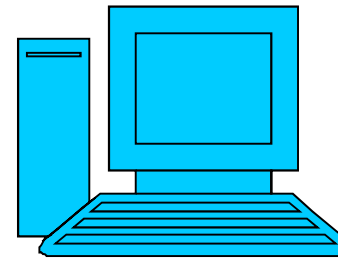

2. Komputerowe karty pomiarowe systemy sterowania

pomiar sygnałów elektrycznych
czas, częstotliwość
wielkości nieelektryczne

+

+

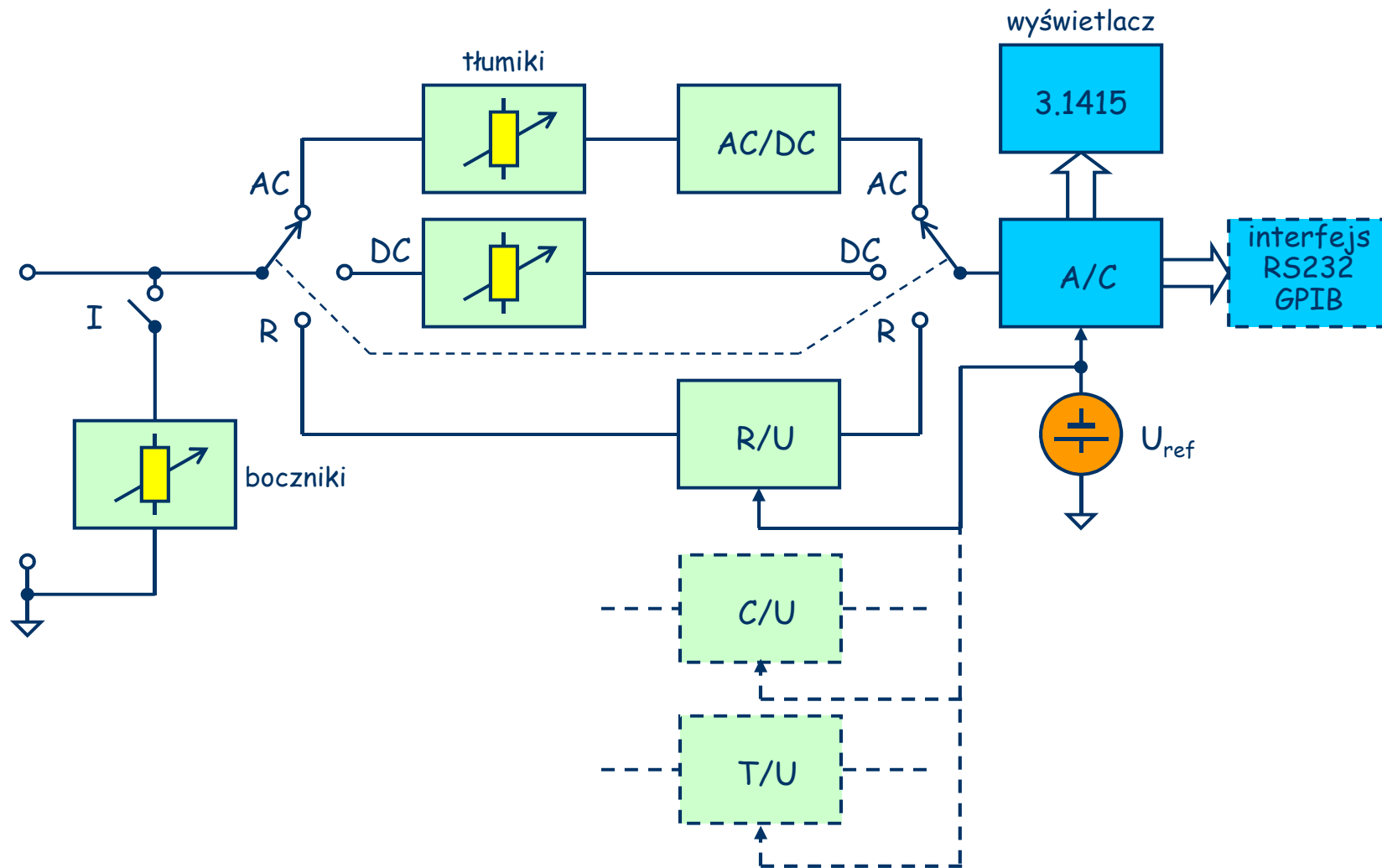
oprogramowanie

3. Przyrządy „wirtualne” (Virtual Instruments)

komputer przetwarza i obrazuje dane pomiarowe

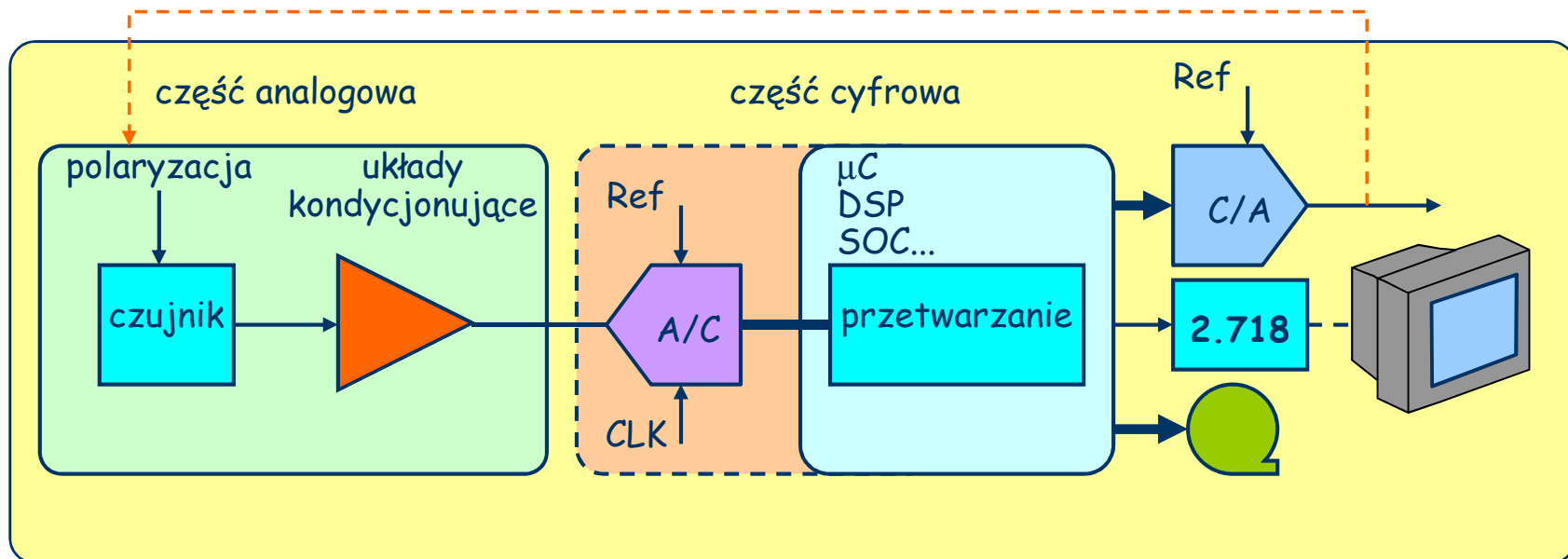

Multimetr cyfrowy (DMM)

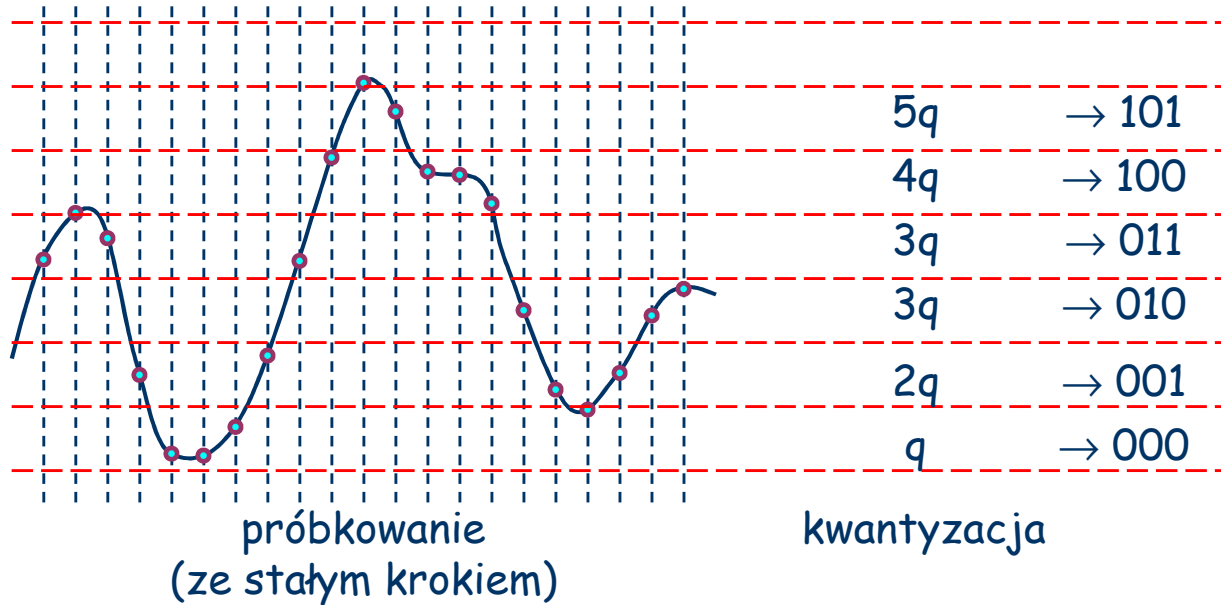

Cyfrowy tor pomiarowy

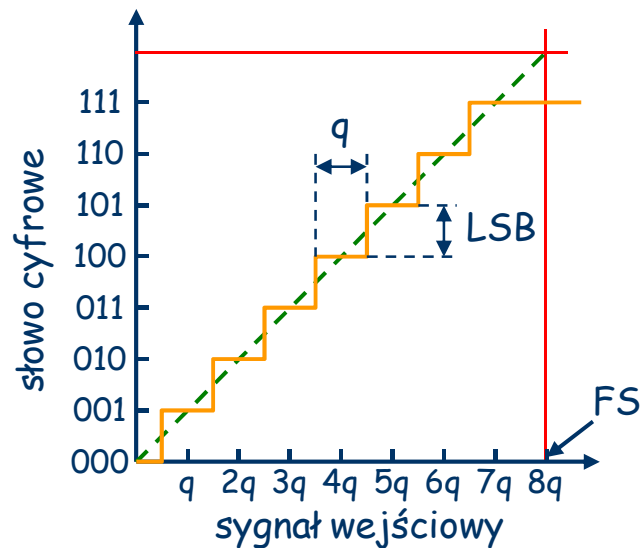

Idealny przetwornik A/C

kodowanie

kod naturalny
kod ze znakiem
BCD
Gray'a

$$FS = q \cdot 2^N$$

N	2^N	q (FS=1.024V)	q [dB FS]
8	256	4 mV	-48
10	1024	1 mV	-60
12	4096	250 μ V	-72
16	65536	15.625 μ V	-96
24	16777216	61 nV	-144

Podstawowe kody cyfrowe

Kod naturalny (binarny)

$$a_{N-1}a_{N-2}\dots a_1a_0 \in \{0,1\}: L = \sum_{i=0}^{N-1} a_i \cdot 2^i$$

$$\begin{aligned} 000000 &\rightarrow 0 && \text{(np. 0)} \\ 1111111 &\rightarrow 2^{N-1} && \text{(np. 255)} \end{aligned}$$

Kod uzupełnień do 2

$$a_{N-1}a_{N-2}\dots a_1a_0 \in \{0,1\}: L = -a_{N-1} \cdot 2^{N-1} + \sum_{i=0}^{N-2} a_i \cdot 2^i$$

$$\begin{aligned} 100000 &\rightarrow -2^{N-1} && \text{(np. -128)} \\ 0111111 &\rightarrow 2^{N-1}-1 && \text{(np. 127)} \end{aligned}$$

Kod BCD (binary coded decimal)

$$\begin{array}{cccc} D_3 & | & D_2 & | & D_1 & | & D_0 \\ b_3b_2b_1b_0 & | & b_3b_2b_1b_0 & | & b_3b_2b_1b_0 & | & b_3b_2b_1b_0 \end{array} \quad L = \sum_{j=-k}^l 10^j \sum_{i=0}^3 a_{ij} \cdot 2^i$$

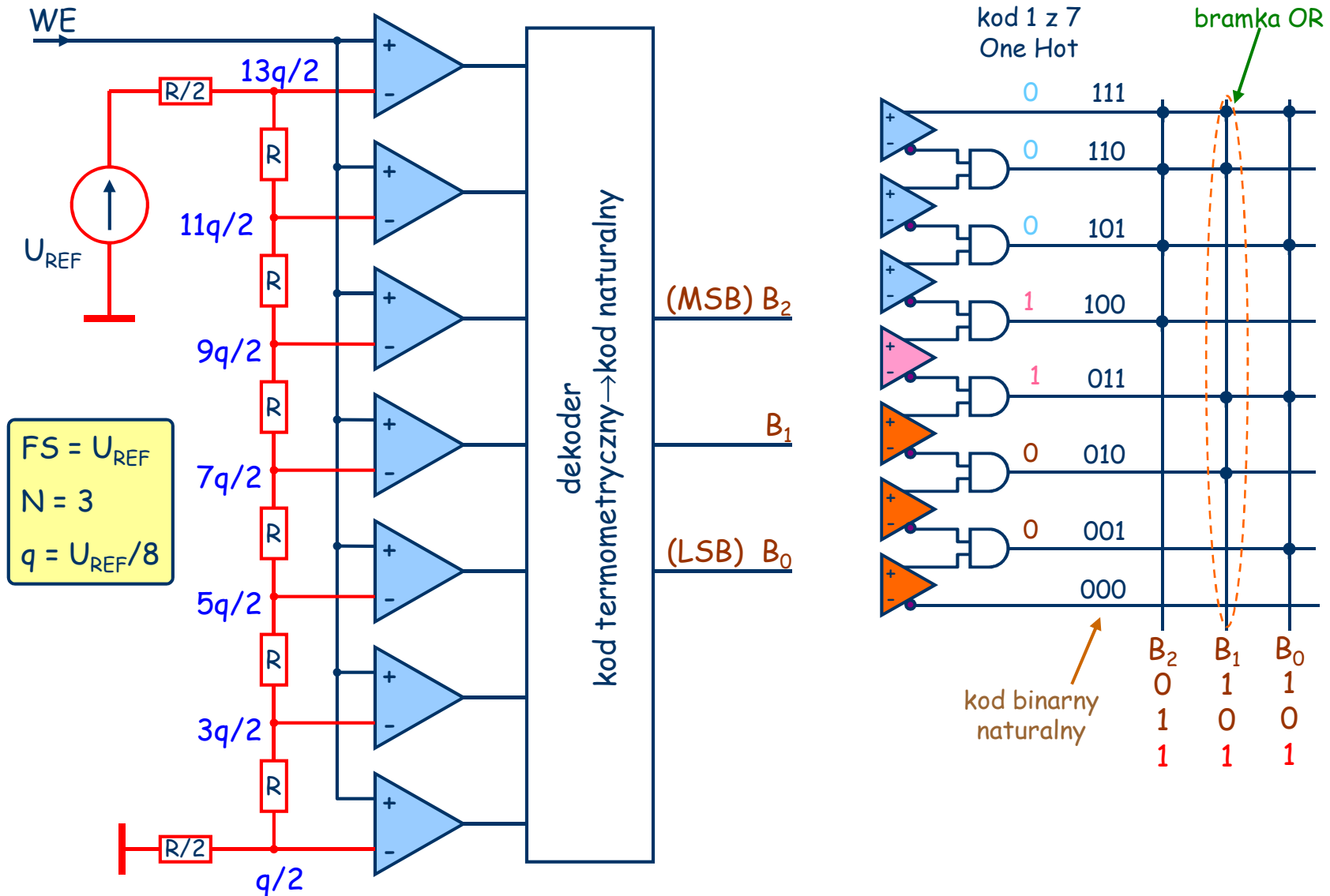
3.5 cyfry: ± 1999 (0.05%); ± 3999 (0.025%)
 $3\frac{3}{4}$ cyfry: ± 8999 (0.01%; 100 ppm)
 4.5 cyfry: ± 51000 (0.002%; 20 ppm)
 5.5 cyfry: ± 119999 (0.0008%; 8 ppm)

Kod Gray'a

0	00000
1	00001
2	00011
3	00010
4	00110
5	00111
6	00101
7	00100
8	01100
9	01101
10	01111
11	01110
12	01010
13	01011
14	01001
15	01000
16	11000

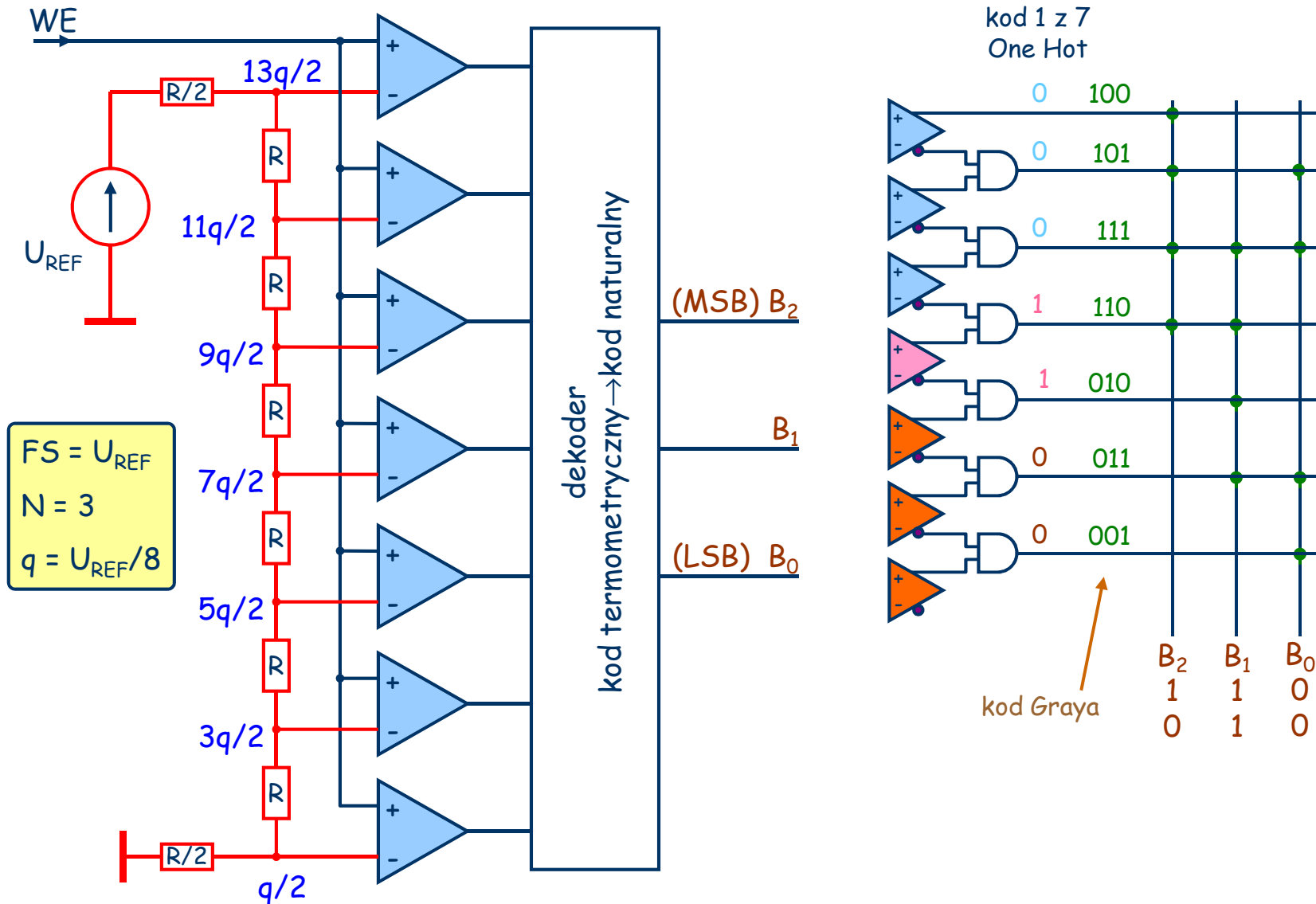
Przykładowe realizacje: przetwornik flash

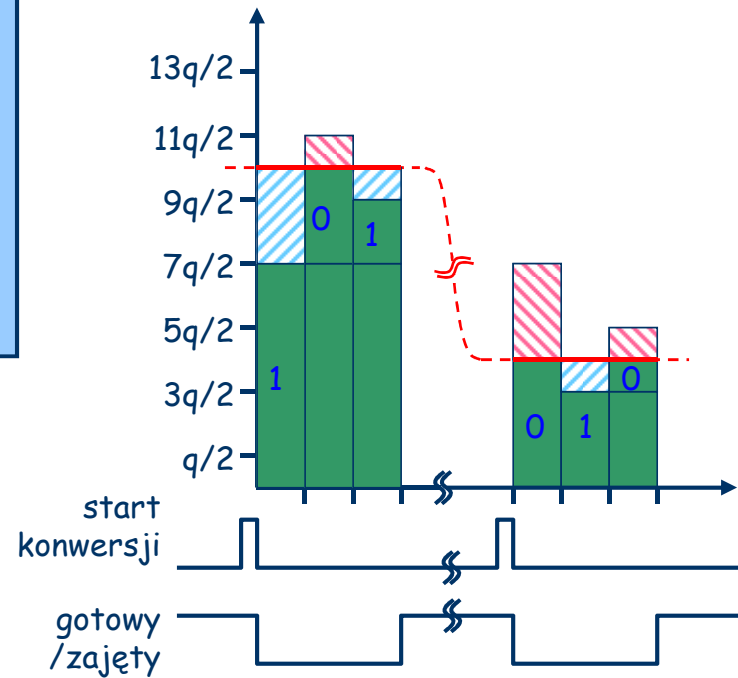
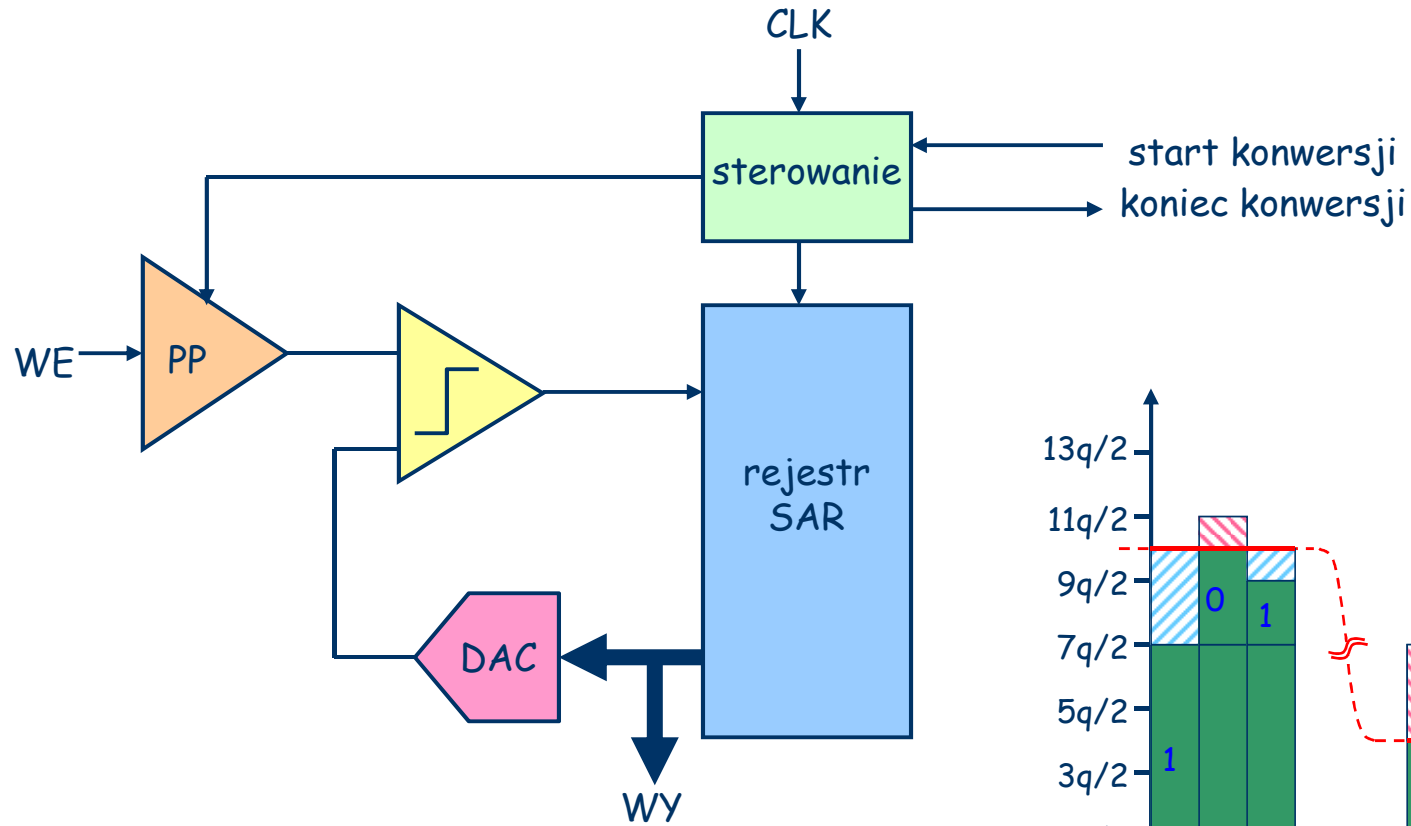

Przykładowe realizacje: przetwornik flash

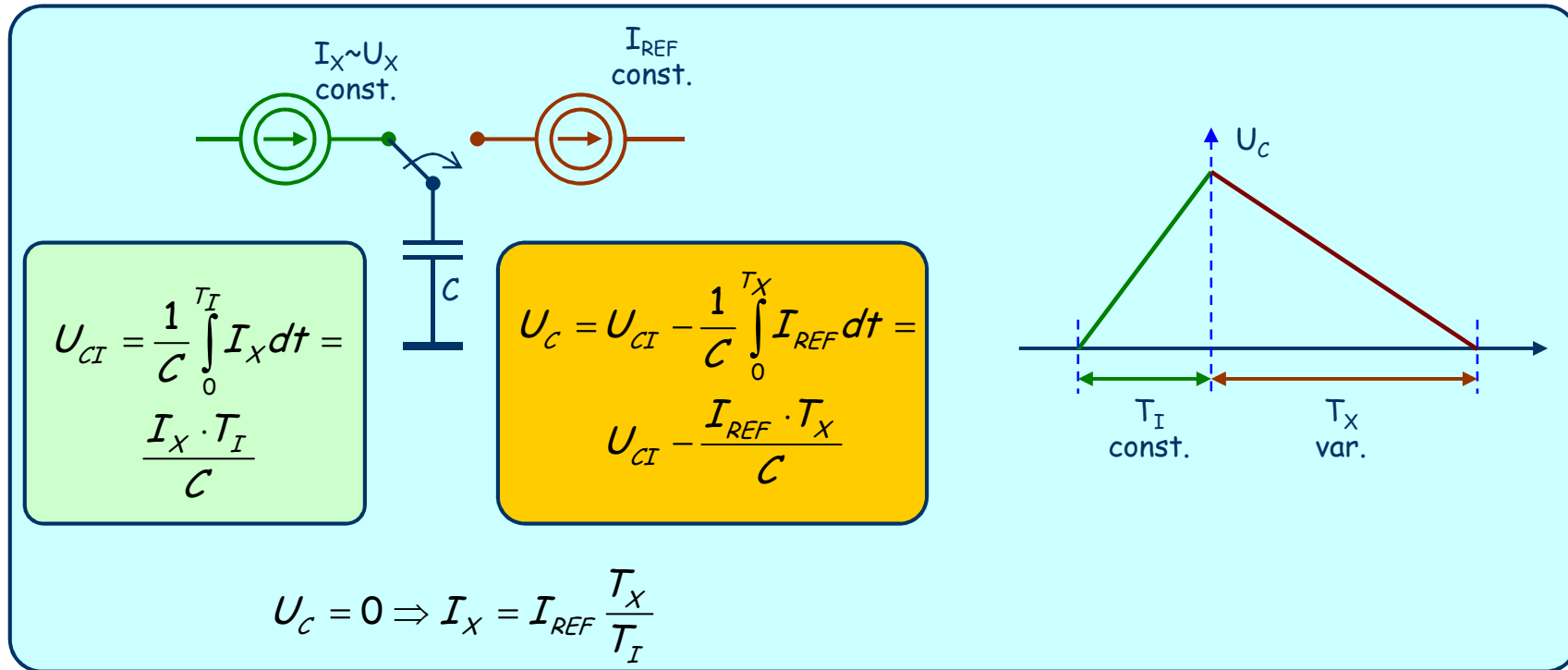

Przetwornik SAR (Successive Approximation)

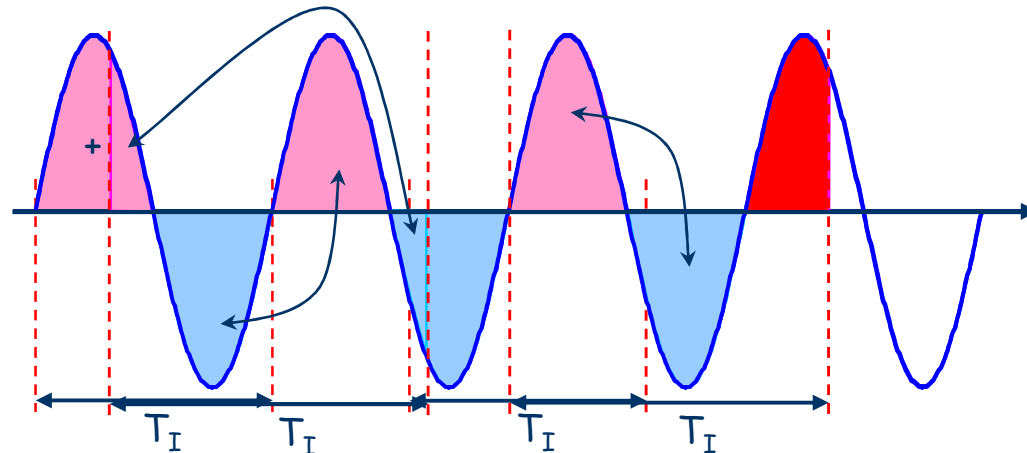
Przetwornik z podwójnym całkowaniem

Wrażliwość na zakłócenia

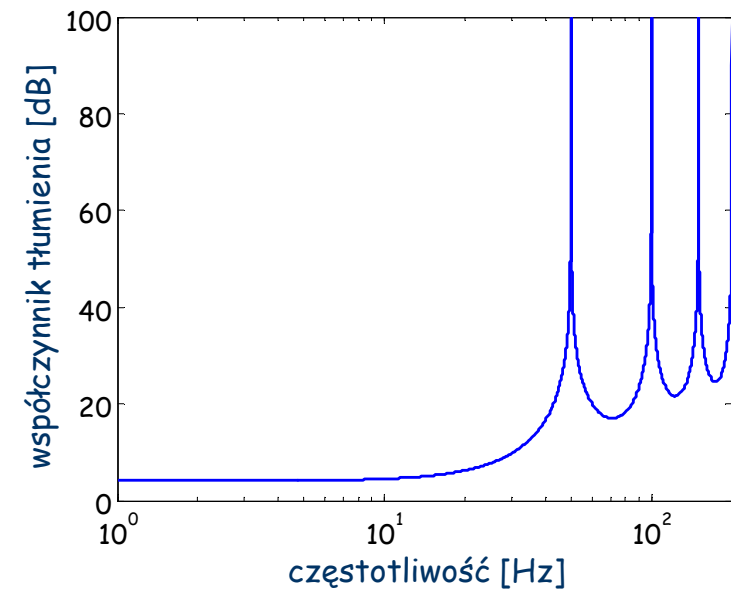
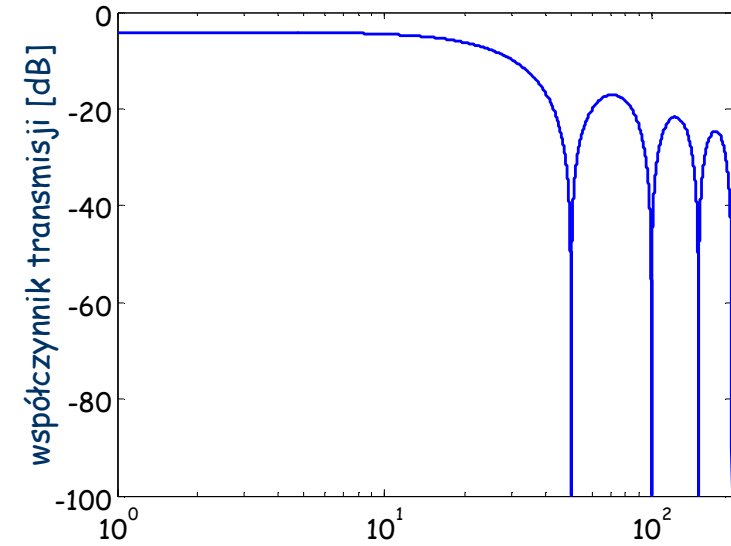
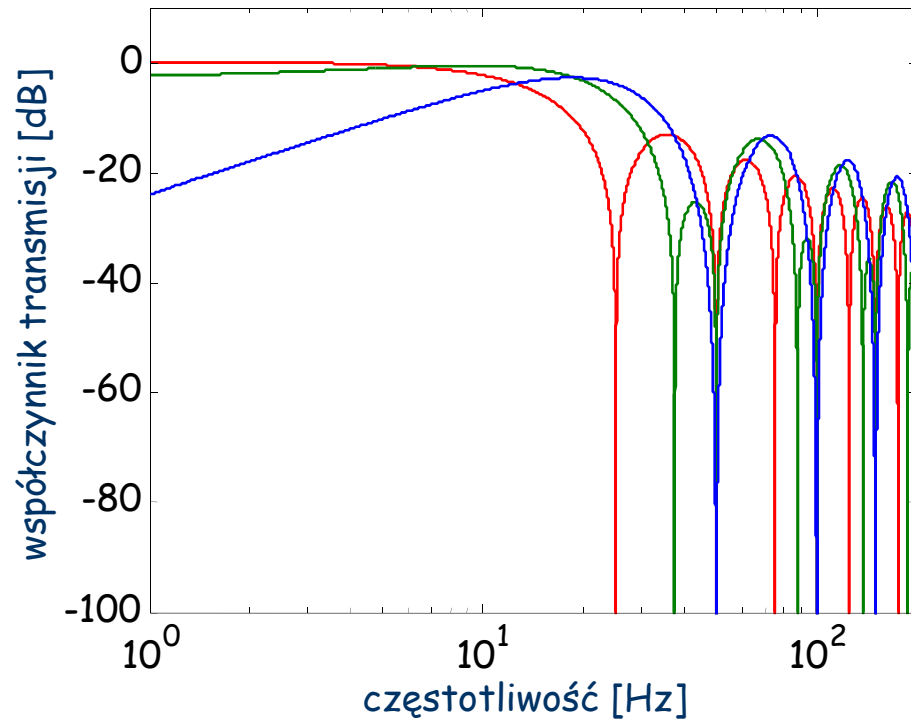
$$\int_0^{T_I} \sin(\omega t) dt = \frac{\cos(\omega T_I) - 1}{\omega}$$

$$\omega = \frac{\pi/2 + n \cdot 2\pi}{T_I} \Rightarrow \int_0^{T_I} \dots = 0$$

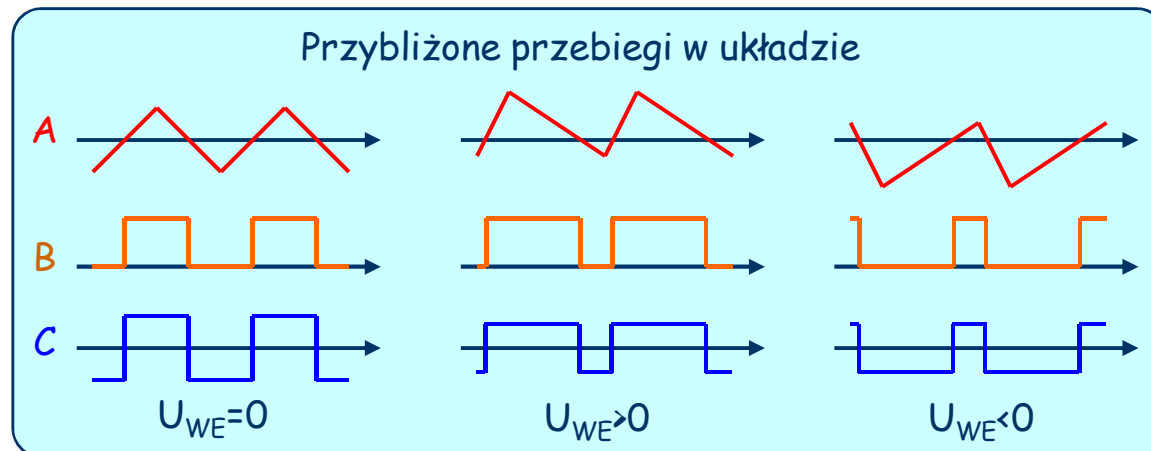
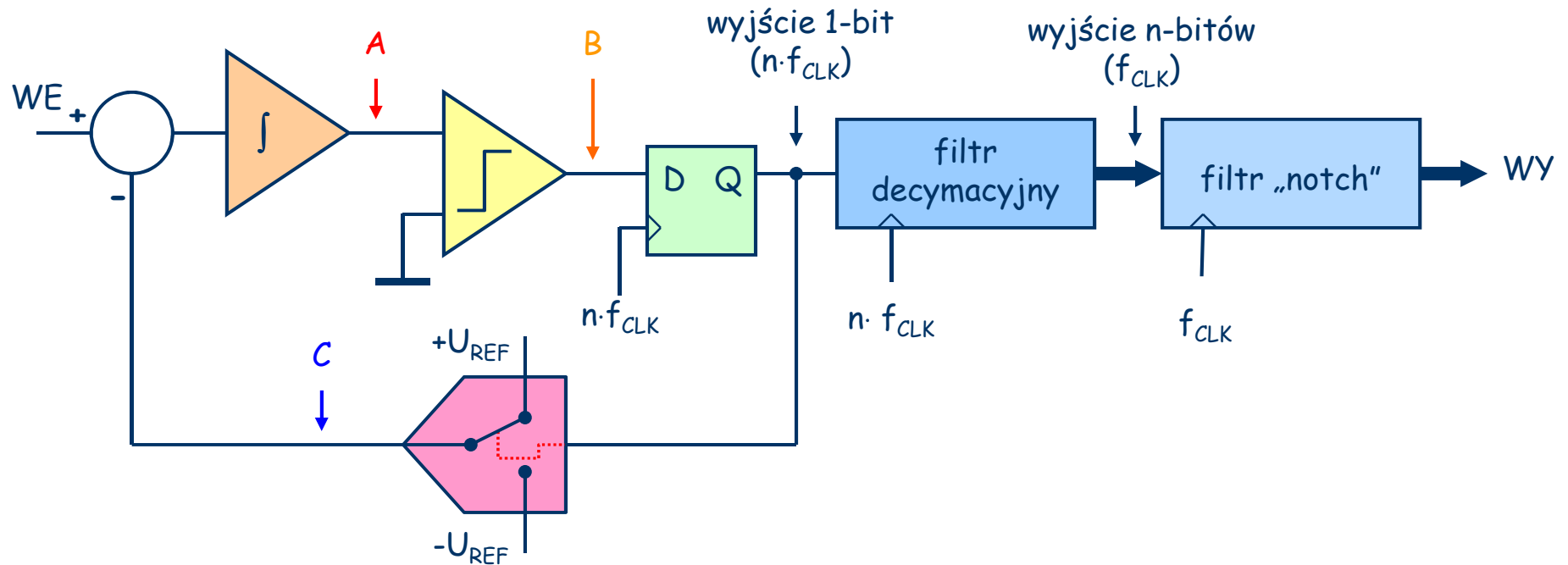

Zakłócenia - c.d.

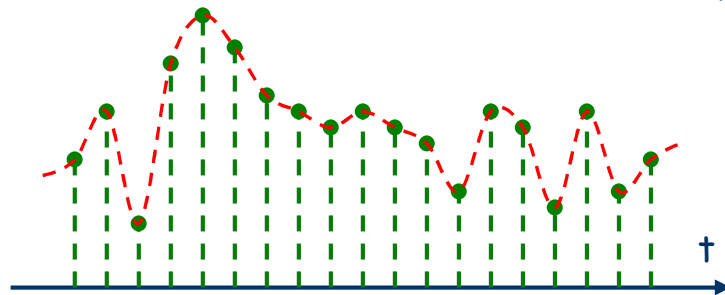
Przetwornik Σ - δ (sigma-delta)

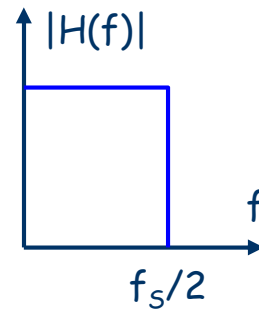

Przetwarzanie C/A

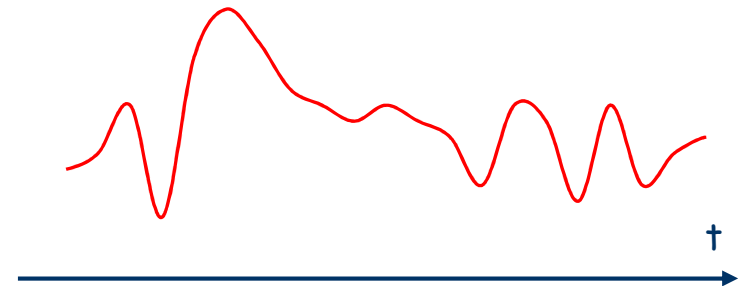
Wyjście idealnego przetwornika C/A

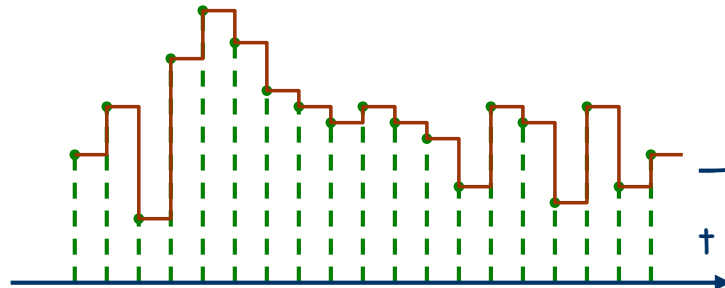
Filtr rekonstrukcyjny

Przebieg odtworzony

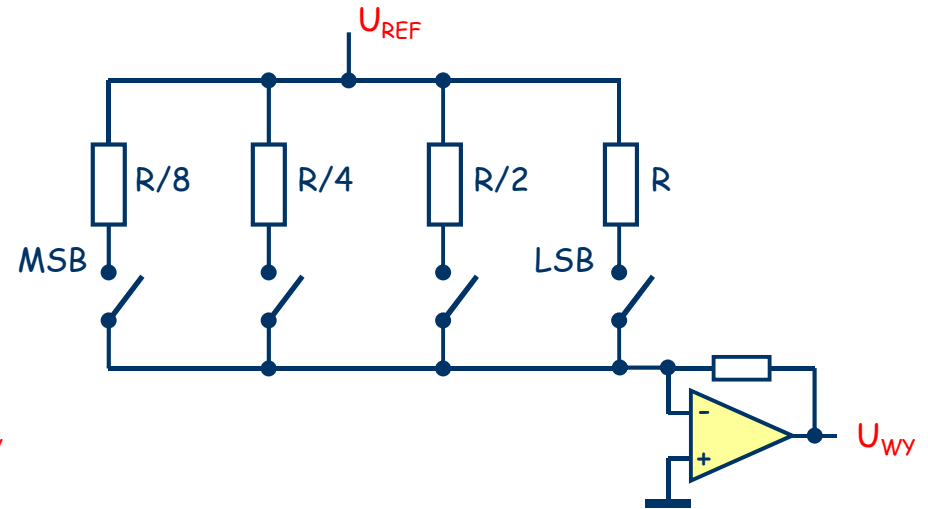
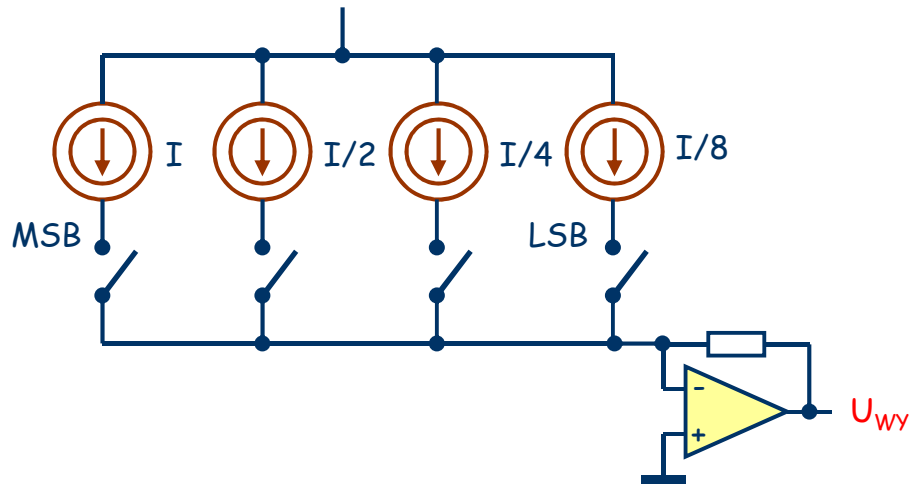
Wyjście rzeczywistego przetwornika C/A
interpolacja rzędu zero (Zero-Order Hold)

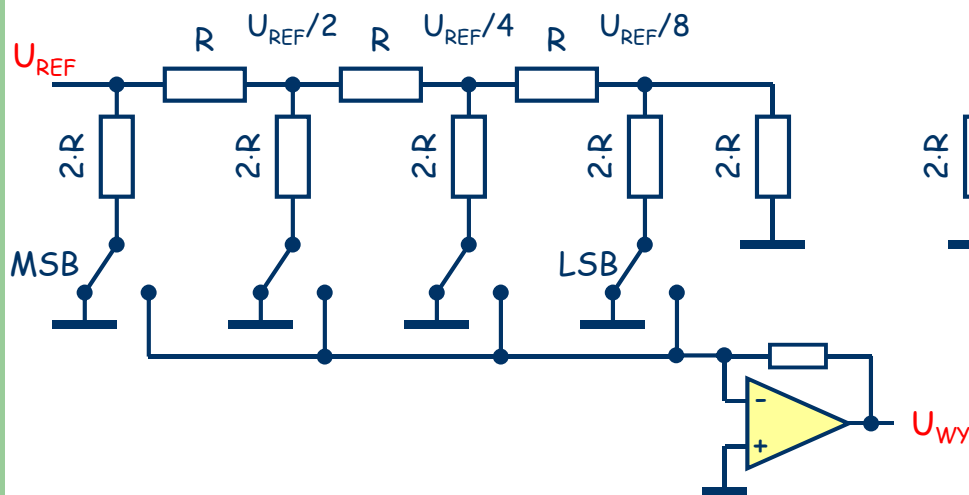

Przetworniki C/A

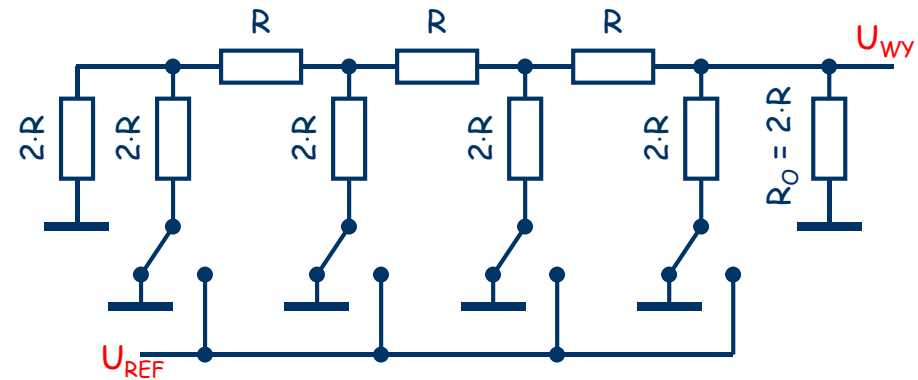
Binarne przetworniki wagowe

Przetwornik z drabinką R-2R

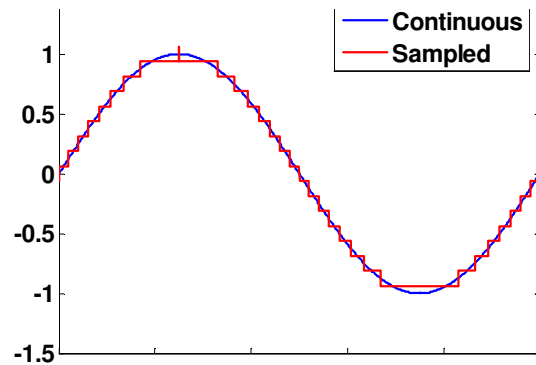
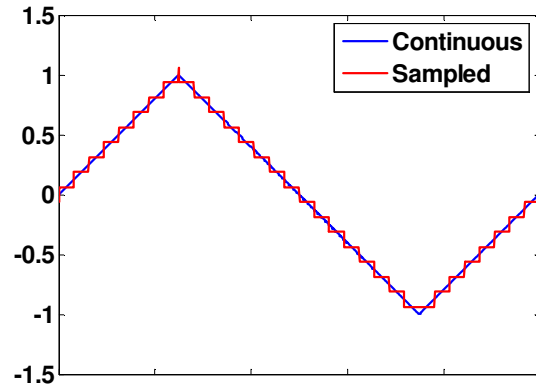
Przetwornik z odwrotną drabinką R-2R

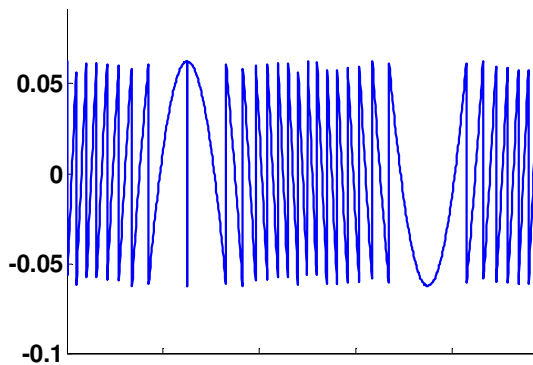
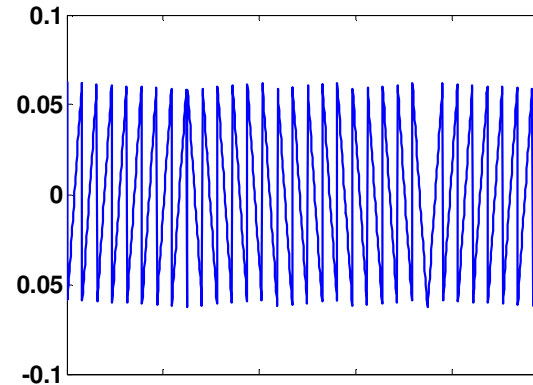

Nieidealność przetwarzania - szum kwantyzacji

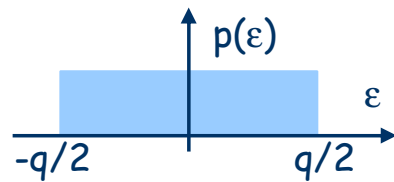
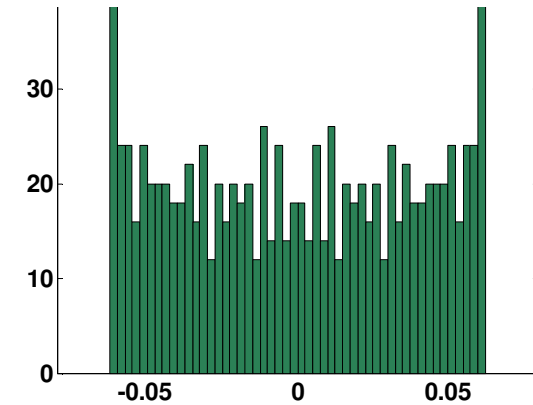
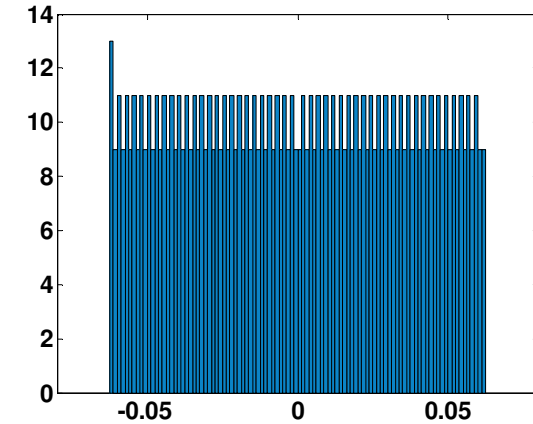
kwantyzator 4-ro bitowy

błąd kwantyzacji ϵ

histogram błędu

$$\epsilon_{RMS} = \frac{q}{\sqrt{12}} \approx 0.289 \cdot q$$

$$SNR = 20 \log \frac{S_{RMS}}{\epsilon_{RMS}} = 6.02 \cdot N + 1.76 \text{ [dB]}$$

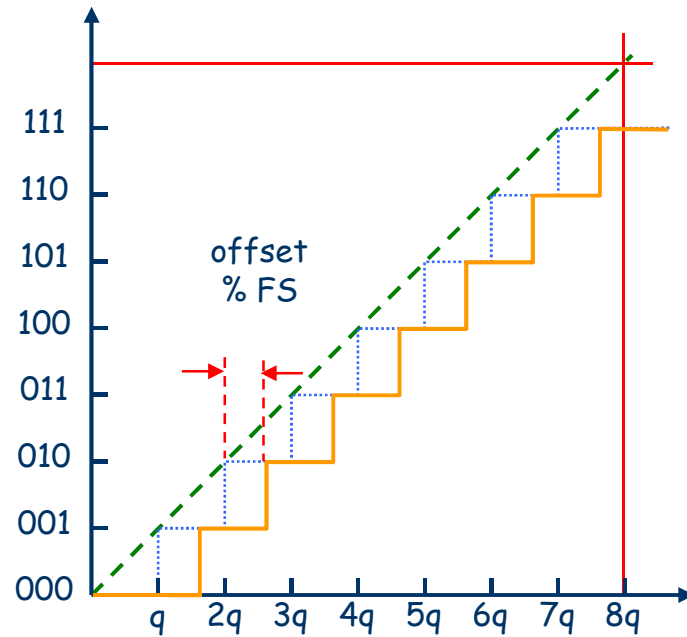
$$DR = 20 \log \frac{FS}{q} = 20 \log \frac{2^N q}{q} = 6.02 \cdot N \text{ [dB]}$$

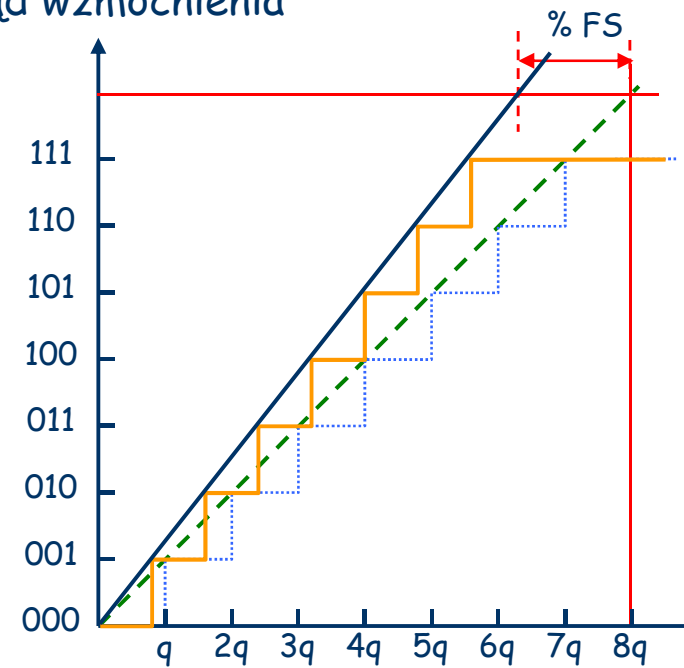

Błędy przetworników

Błąd przesunięcia (błąd zera, offset)

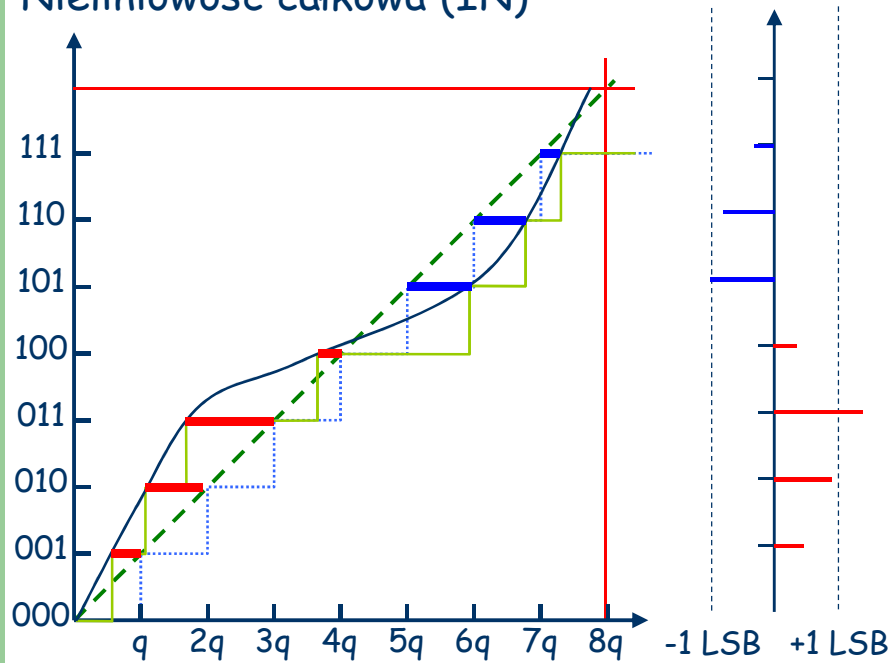
Błąd wzmacnienia

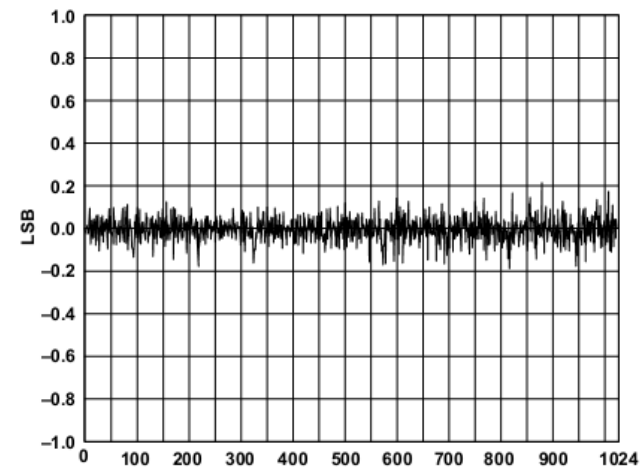
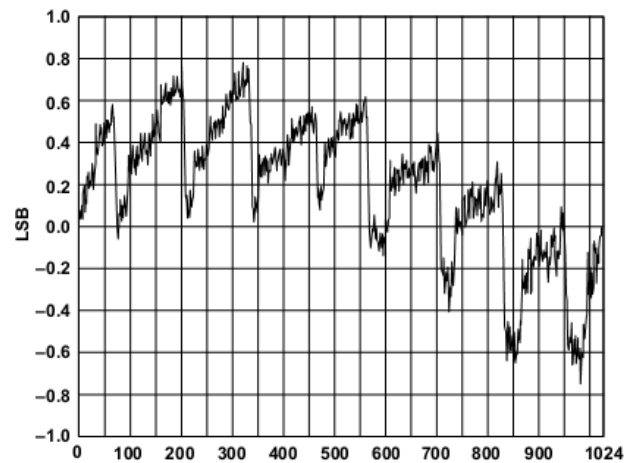
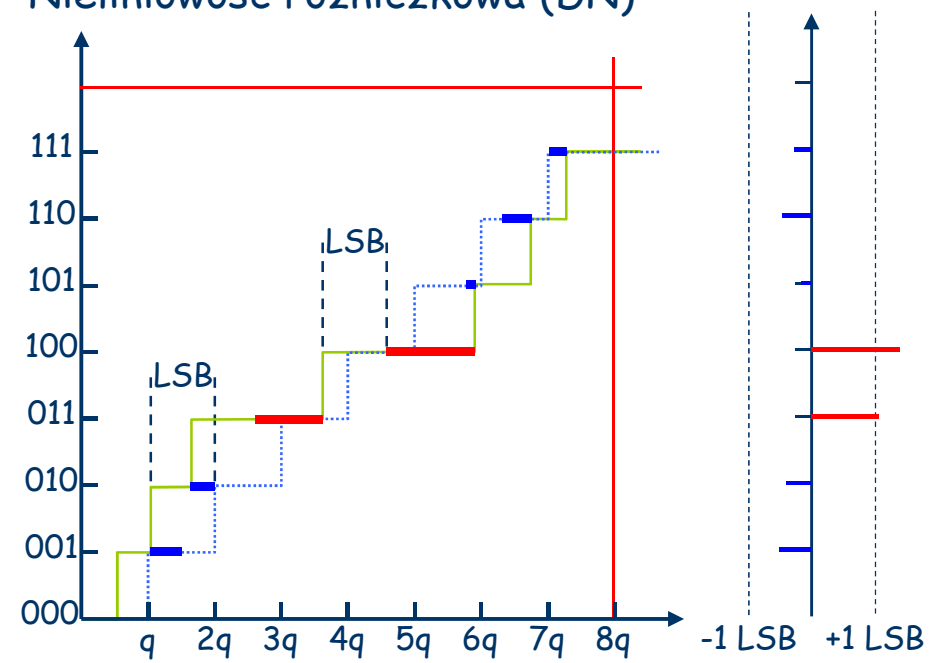

Nieliniowość przetwarzania

Nieliniowość całkowa (IN)

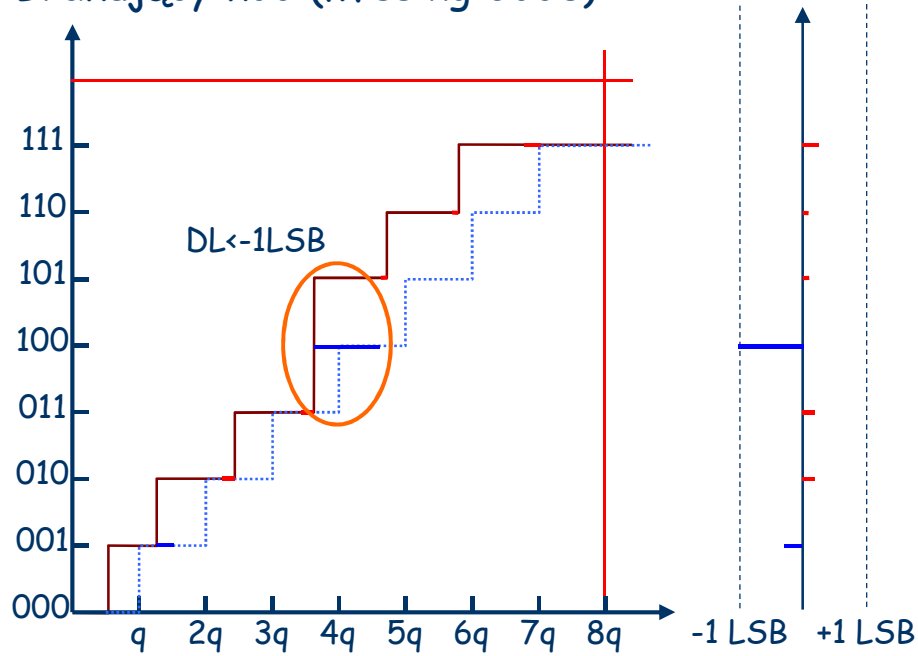
Nieliniowość różniczkowa (DN)

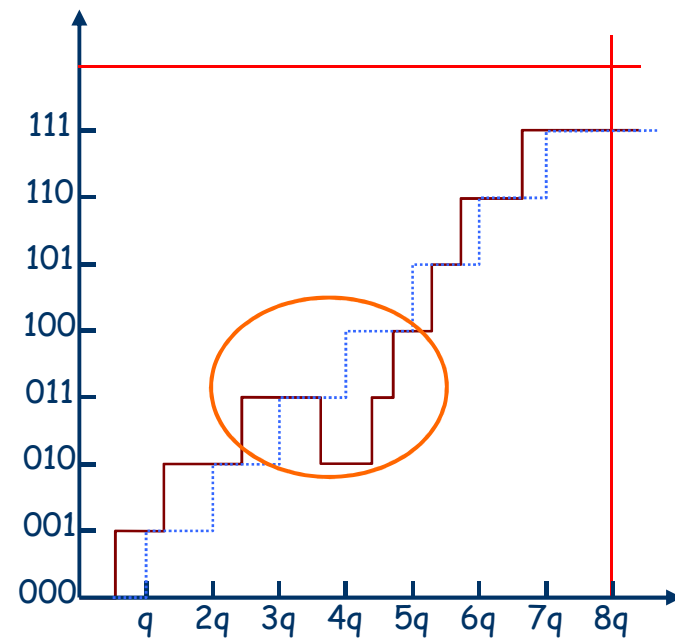

Drastyczne przykłady

Brakujący kod (Missing Code)

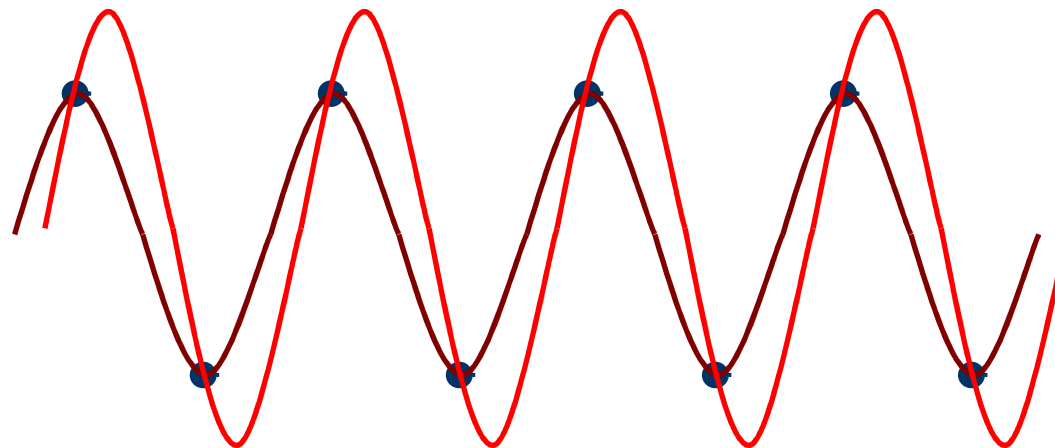
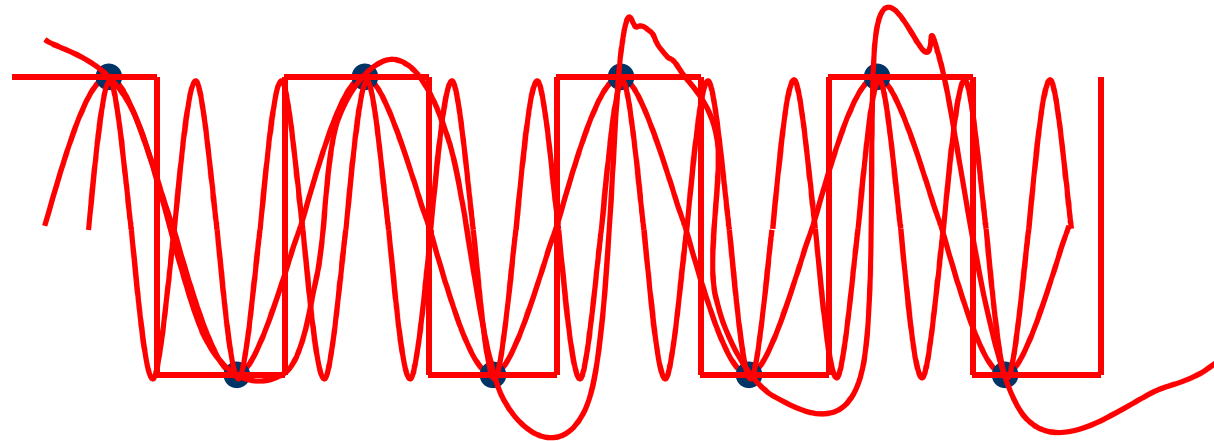

Błąd monotoniczności

Czy próbkowanie daje pełną informację?

Tak,
pod warunkiem, że uszanujemy...

Twierdzenie o próbkowaniu

Shannona-Kotelnikowa, Nyquista-Shannona, ...

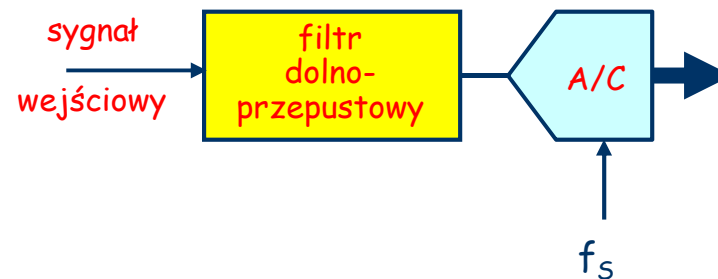
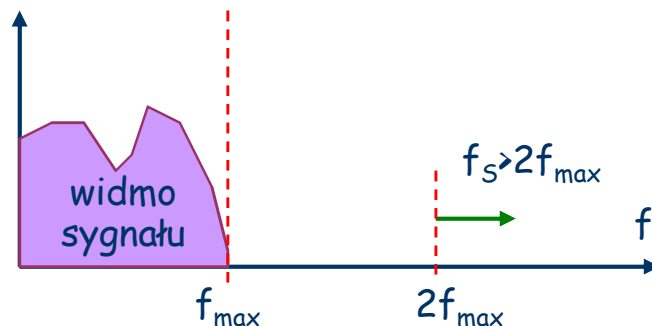
Sygnal może być jednoznacznie odtworzony z próbek pobranych ze stałą częstotliwością f_s jeżeli żadna ze składowych tego sygnału nie ma częstotliwości większej niż $f_s/2$.

f_s - częstotliwość próbkowania

$f_s/2$ - częstotliwość Nyquista

albo bardziej wprost:

Próbkowanie sygnału musi się odbywać z częstotliwością co najmniej dwukrotnie większą od pasma zajmowanego przez ten sygnał.

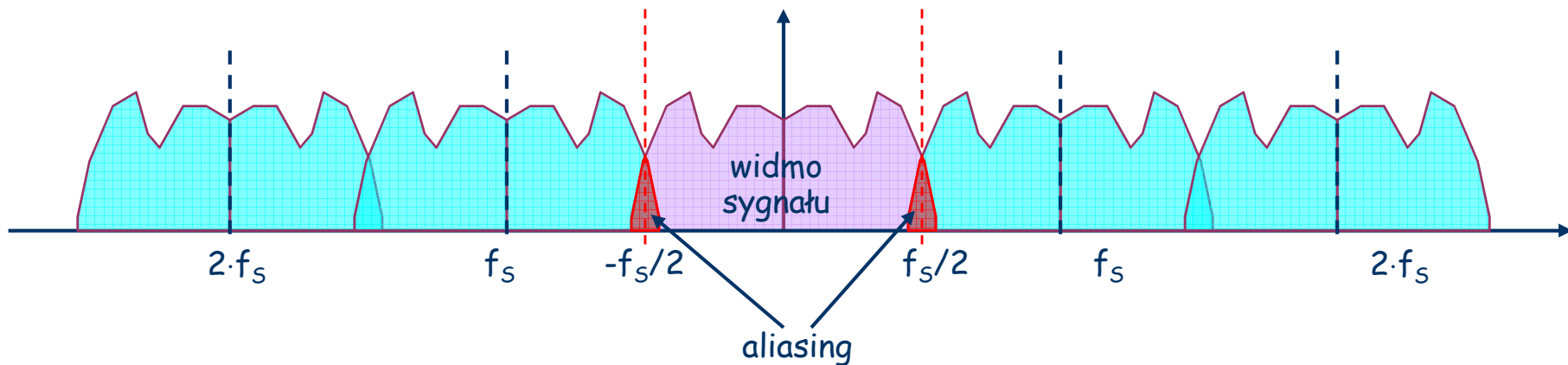
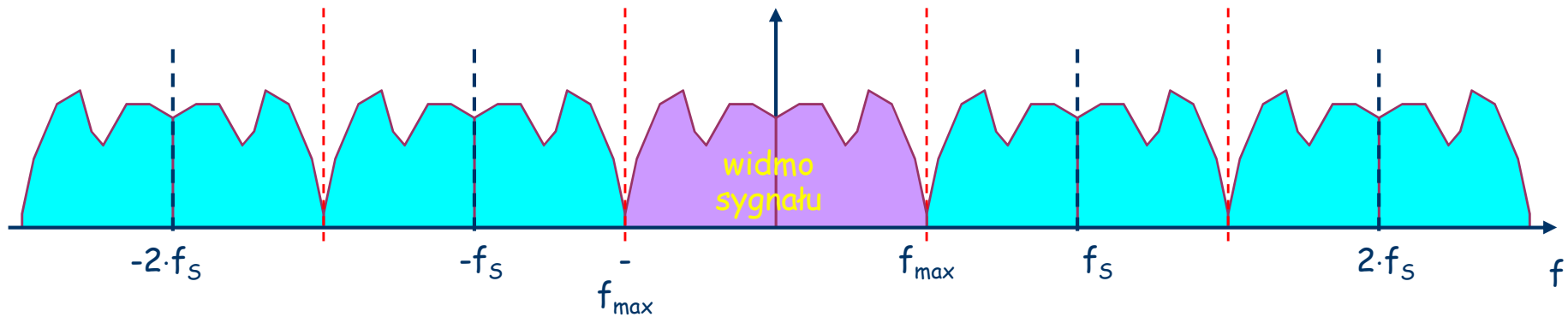

Aliasing

$X(f)$ - widmo sygnału (obustronne)

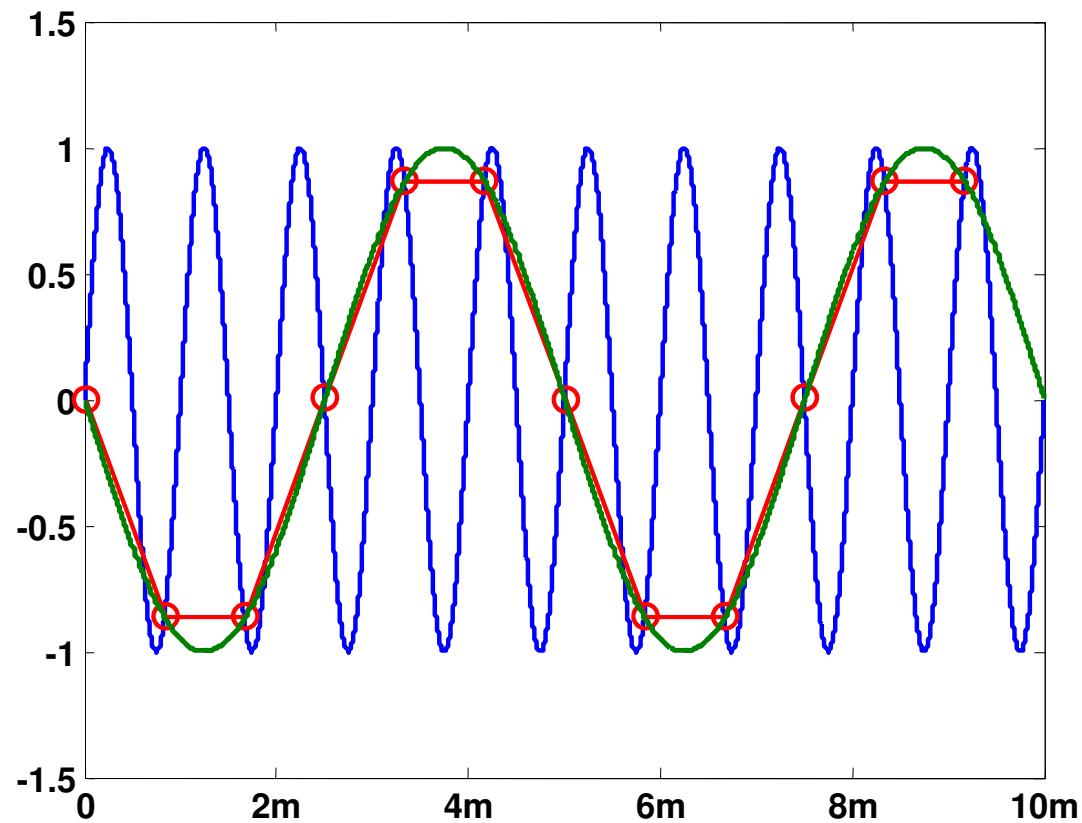
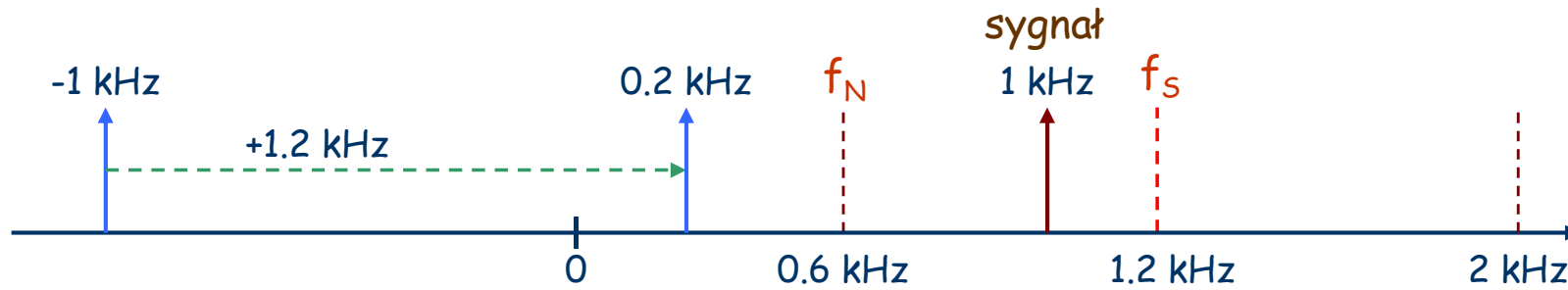
widmo sygnału próbkowanego:

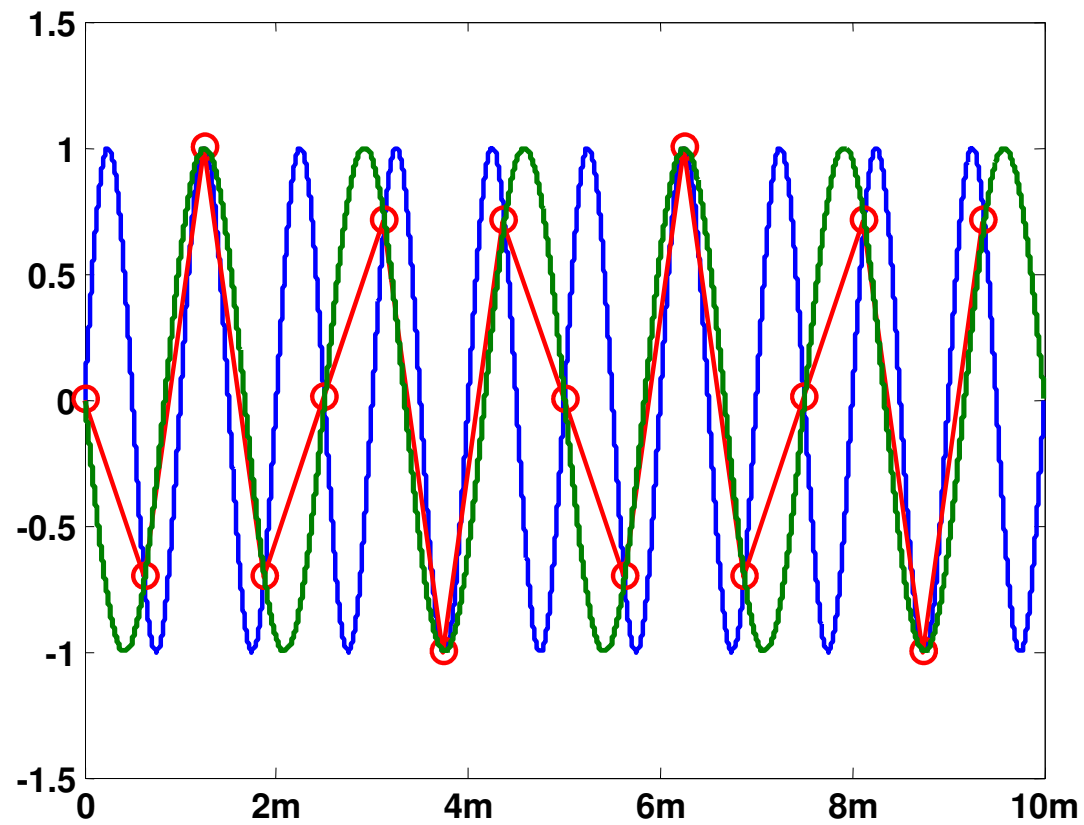
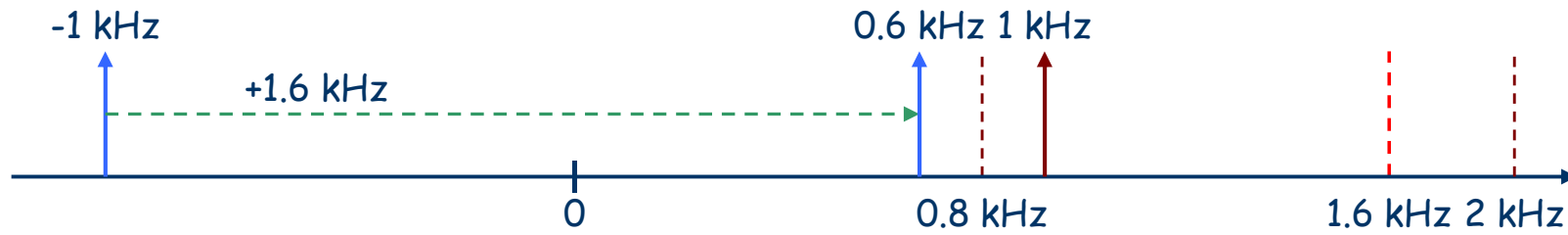
$$X_s(f) \sim \sum_{n=-\infty}^{+\infty} X(f - n \cdot f_s)$$

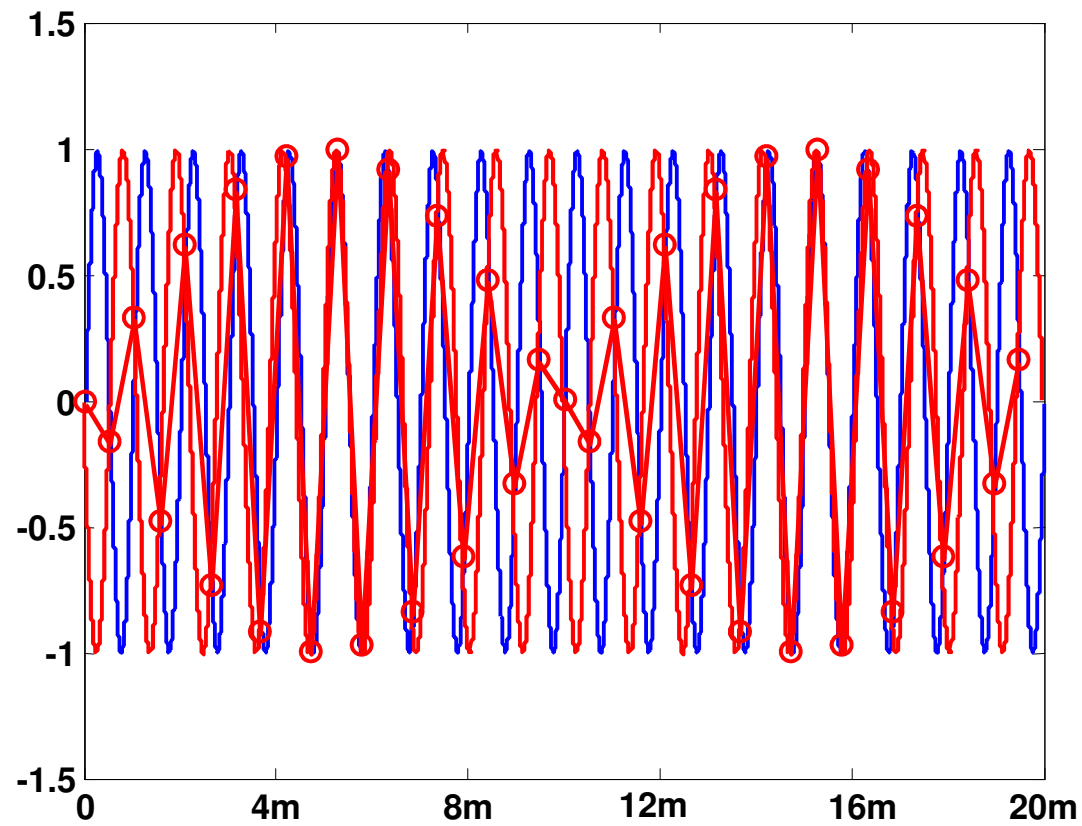

Aliasing bardziej przystępnie...

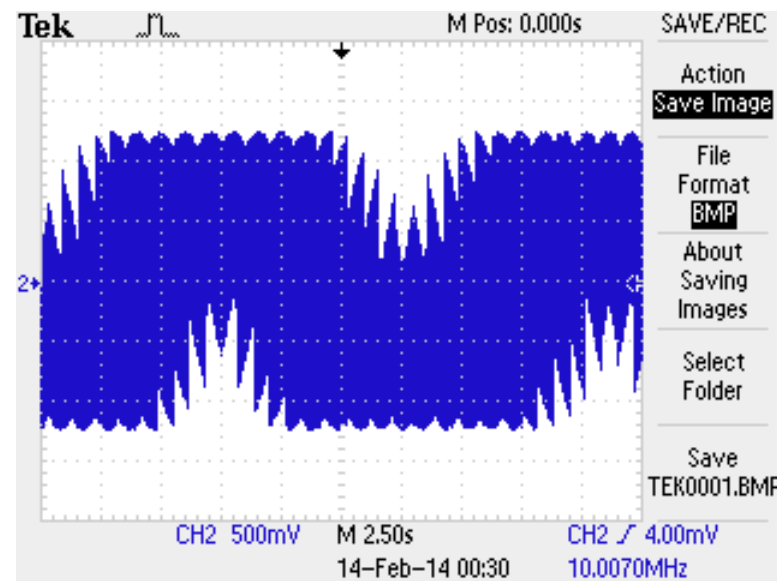
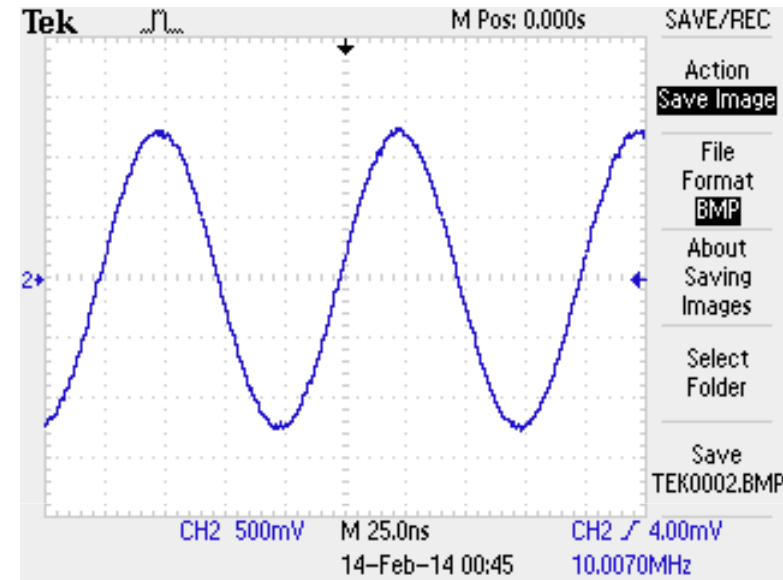
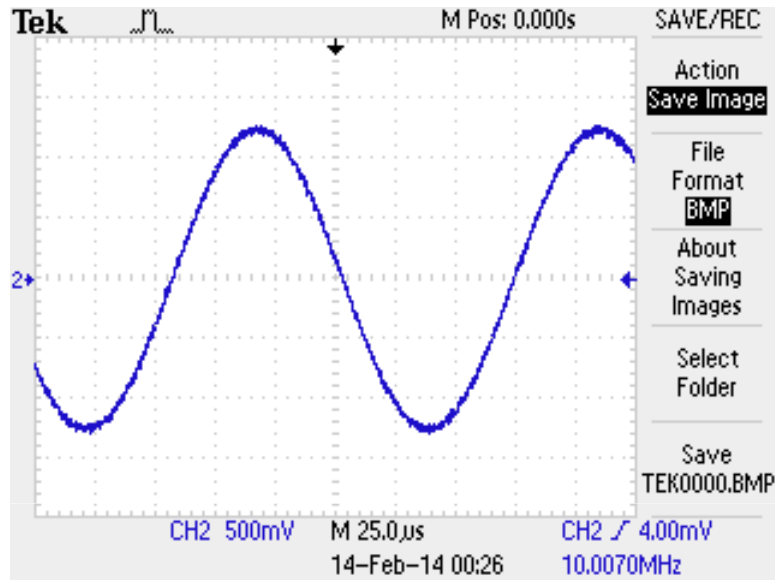

Aliasing w praktyce można go spotkać w DSO

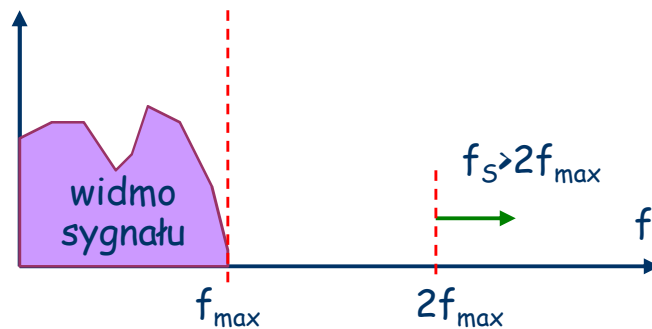

Dlaczego?

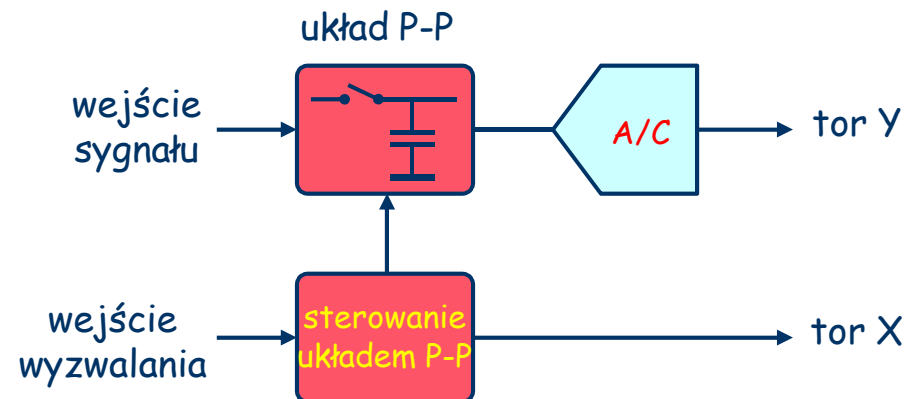
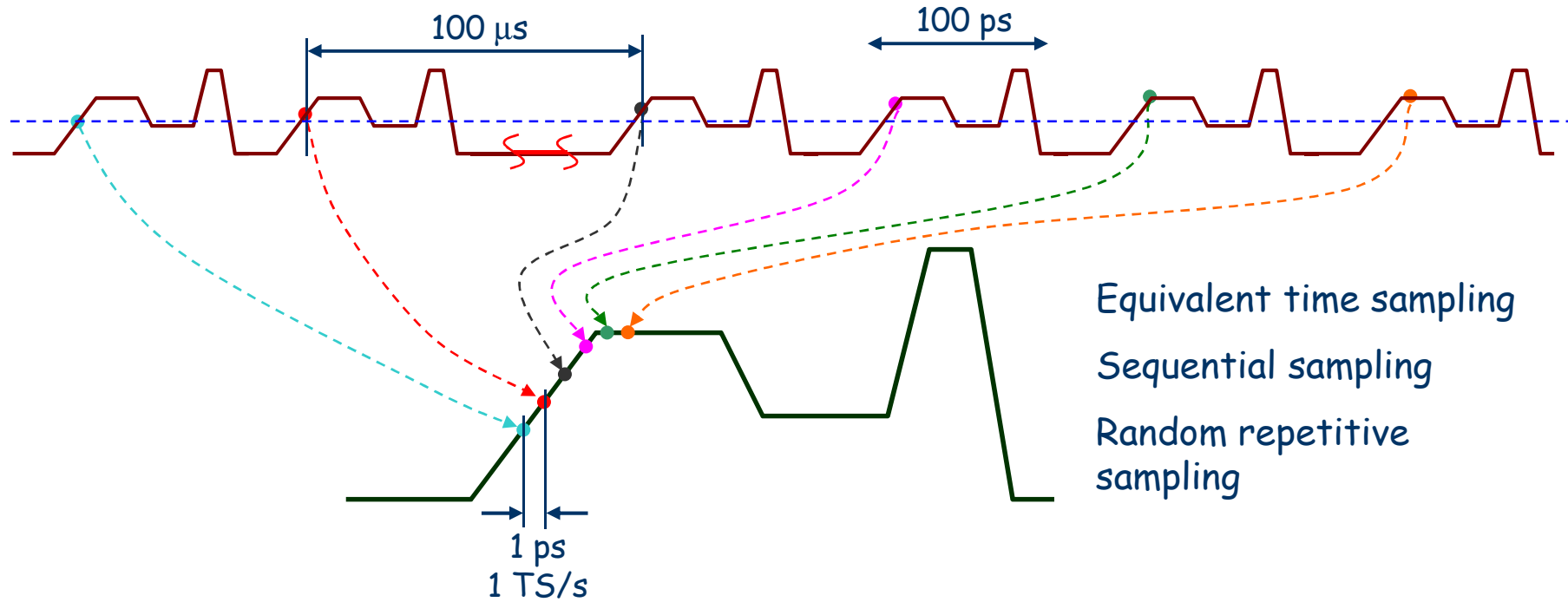
Twierdzenie o próbkowaniu (w uproszczeniu)

Szybkość próbkowania musi być co najmniej dwukrotnie większa od najwyższej częstotliwości zawartej w sygnale.

Czy można próbkować wolniej niż $2 \times f_{\max}$???

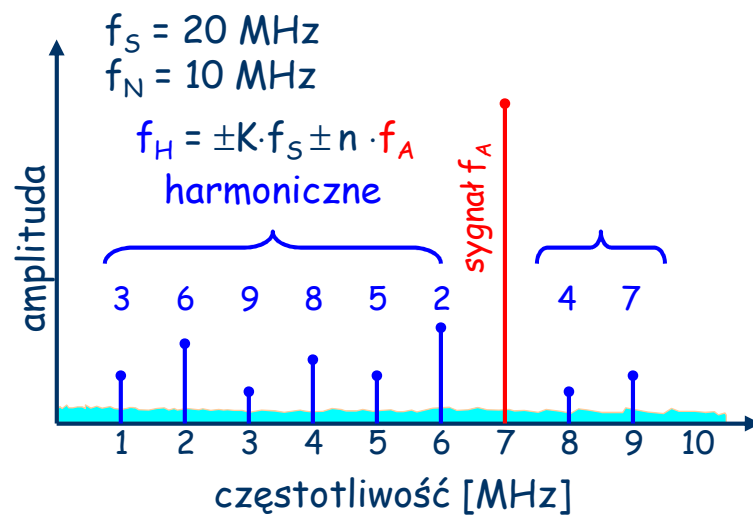

Liczba bitów przetwornika

??? przecież to wynika z konstrukcji...

$$SNR = 20 \log \frac{S_{RMS}}{\epsilon_{RMS}} = 6.02 \cdot N + 1.76 \text{ [dB]}$$

$$N = \frac{SNR \text{ [dB]} - 1.76 \text{ [dB]}}{6.02 \text{ [dB]}}$$

SINAD

Signal-to-Noise-and-Distortion

$$SINAD = 10 \log \left(\frac{A_{A,RMS}^2}{\sum_i A_{H,RMS}^2 + N_{RMS}^2} \right) \text{ [dB]}$$

ENOB

Effective Number of Bits

$$ENOB = \frac{SINAD \text{ [dB]} - 1.76 \text{ [dB]}}{6.02 \text{ [dB]}}$$

Błędy dynamiczne przy przetwarzaniu

Niestołość apertury próbkowania (Aperture Jitter)

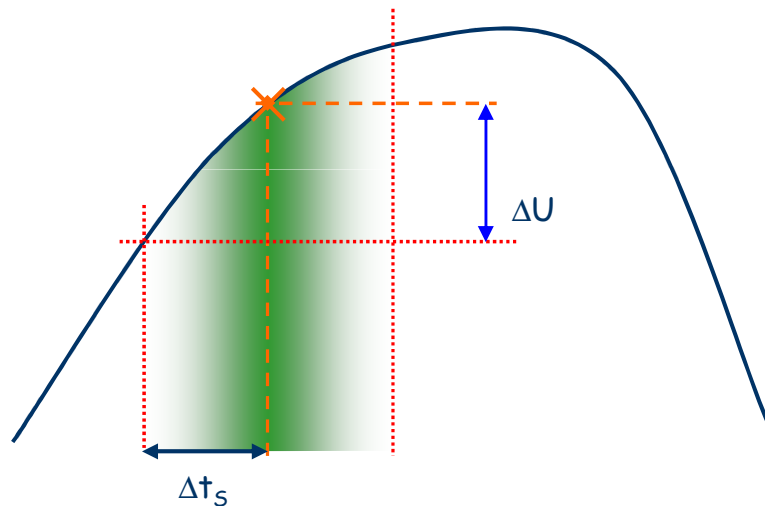
Oszacowanie dozwolonego jitteru
(konserwatywne)

$$U = A \cdot \sin(\omega t)$$

$$\frac{dU}{dt} = A \cdot \omega \cdot \cos(\omega t) \Rightarrow \left. \frac{dU}{dt} \right|_{MAX} = A \cdot \omega$$

$$\Delta U \approx \left. \frac{dU}{dt} \right|_{MAX} \cdot \Delta t_s = A_{MAX} \cdot \omega_{MAX} \cdot \Delta t_s$$

$$\Delta U < q(\text{LSB}) \Rightarrow \Delta t_s < \frac{q}{\omega_{MAX} \cdot FS/2}$$

N	f_{MAX}	Δt_s
8	10 MHz	125 ps
8	100 MHz	12.5 ps
8	1 GHz	1.25 ps
12	10 MHz	3.9 ps
16	10 MHz	490 fs